

4500 iztiskov.

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 8 krone.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Natečaj za premije za kmetijsko knjigovodstvo. — Razglas glede naročbe nove izdaje Brüdersove knjige o spravljaju in pošiljanju pečkatga sadja. — Štajersko gozdarsko društvo. — Prodaja semenskega zrnja. — Car na. — Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini. — Dolivno vino. — Ne zamujajmo zimskega časa! — Neopravičena očitavanja za uporabo umetnih gnojil. — Zborovanja podružnic. — Uradno. — Vposlano. — Nove knjige. — Opozoritev. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila. — Priloga: Prospekt tvrčke M. Tomec v Humpolcu.

Natečaj

za premije za kmetijsko knjigovodstvo.

Osrednji odbor c. k. kmetijske družbe štajerske je v svoji seji dne 10. oktobra 1911 sklenil razpisati

15 premij po 100 K

za pravilno izvedeno knjigovodstvo.

Prosilci za eno teh premij morajo vposlati vsaj do 15. februarja prihodnjega leta zaključeno knjigovodstvo, kojega so vodili celo leto na svojem gospodarstvu in sicer vse tri zvezke (inventar, blagajniško knjigo in knjigo pridelkov) v pisarno c. k. kmetijske družbe štajerske v Gradcu, Stempfergasse 3.

Premija 100 kron se bo izplačala v 3 delih in sicer prvo leto 20 K, drugo leto 30 K in tretje leto 50 K.

Prvih 20 K dobi lahko vsak prosilec. Nadaljnjih 30 K, oziroma 50 K pa dobi samo tisti, ki je že dobil prvih 20 K, oziroma tudi drugih 30 K za pravilno knjigovodstvo prejšnjega leta.

Po preskušnji knjigovodstev se bodo knjige vrnile dotičnikom z morebiti potrebnimi pojasnili. V Gradcu, dne 1. novembra 1912.

Od osrednjega odbora c. k. štajerske kmetijske družbe.

Attems l. r.

Juvan l. r.

Razglas

glede naročbe nove izdaje Brüdersove knjige o spravljaju in pošiljanju pečkatga sadja.

P. t. člani c. k. kmetijske družbe opozarjamo, da izide na novo v zalogi družbe brušurica strokovnega učitelja Brüdersa o spravljaju in pošiljanju pečkatga sadja v nemškem in slovenskem jeziku, ktera se dobi pri podružničnih načelstvih po 20 vin izvod.

Da morejé podružnice družbi navesti število izvodov te brošurice, ki ga potrebujejo, priporočamo, da se člani že sedaj oglasijo k naročbi te knjige pri svojih podružničnih načelstvih.

Od osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

Štajersko gozdarsko društvo.

Oddaja gozdnih sadik.

Iz drevesnic štajerskega gozdarskega društva v Kapfenbergu, Kornbergu pri Feldbachu in Oeblarnu v zgornji aniški dolini se bode oddalo spomladi 1913 približno 700.000 krepkih in zdravih gozdnih sadik, po največ triletnih smerek, in nekaj belih borov ter mecesnov z dvema letoma.

V mislu dogovora s štajerskim deželnim odborom in z ozirom na dovoljeno podporo pridejo pred vsem v poštev kmečki posestniki, občine in kmetijske podružnice. Tem se bodo oddajale sadike: tisoč po dve kroni od drevesnice proč brez zavoja in prevažnih stroškov.

Razpošilja se brezizjemno le po povzetju področijem naročevalca.

Za dobavo teh sadik se je treba čim prej pismeno zglasiti, najpozneje pa do konca decembra pri „Steiermärkischer Forstverein, Graz, Brockmannngasse Nr. 72“.

Prodaja semenskega zrnja pri semenskih gospodarstvih družbe

in sicer: kmetijski šoli v Grottenhofu, grajščinskem oskrbništvu Teichhof, pošta Straßgang (dr. Klusemann) in grajščinskem oskrbništvu Posthof v Kalsdorfu (Juri Lederer).

P. t. kmetovalci, ki si želijo naročiti zboljšano petkuško rž od grajščine Teichhof ali deželne kmetijske šole Grottenhof in zboljšano deželno rž od grajščine Posthof, obrnejo se naj naravnost na oskrbništvu dotičnega semenskega gospodarstva, pri katerem se izvejo tudi cene.

Carina.

Razločujemo razne vrste carine, in sicer*: autonomno (autonomer Zoll) in pogodbeno carino (Vertrags- oder Konvenzionalzoll). Avtonomno carino lahko po svoji volji upelje, zviša, zniža ali opusti vsaka država za se. Pogodbena ali konvencionalna carina pa se upelje le na podlagi sklenjenih pogodb med različnimi državami. Jedna država se zaveže za pogodbeno dobo pod pogojem, ako mu dovoli druga ravnoiste ugodnosti, da ne bo zvišala carinskih nastavkov, ali pa da za gotove predmete sploh ne bo pobirala carine. S konvencionalno carino se toraj omejuje avtonomija države glede pobiranja carine v svoji lastni državi. Slednje vrste carina se upelje potom takozvanih carinskih in trgovinskih pogodb. K taki omejitvi sili državo potreba, zasigurati in povspešiti svoj trgovinski promet s tujimi državami potom pogodbe, in sicer glede visokosti carinskih in drugih bremen v tuji državi in potom dogovorov glede omejitve ali opustitve izvoznih ugodnostij, ktere dovoli tuja država svojemu izvozu, ki pa bi morda potem otežkočile tekmo domače trgovine in bi silile domačo državo, da dovoli izvozu domačih izdelkov in pridelkov jednake ugodnosti.

Najvažnejša točka v carinski pogodbi je po današnjem razvoju carinstva v kulturnih državah določba o uvozni carini. Najdemo pa v taki pogodbi tudi določila glede prehodne carine, potem izvozne carine, nadalje odstavke o carine prostih predmetih tržnega prometa i. t. d. Te slednje navedeni predmeti se imenujejo retur-blago (Retourware).

Carinski nastavek (Zollsatz) je oddajni znesek, ki se naklada na davčno enoto. Seznam vse carine kakšne države ali vseh carin, ki jih je treba odrajtati v kakšnem carinskem ozemlju, navedenih z davčnimi enotami in carinskimi nastavki, imenujemo carinsko tarifo (Zolltarif).

V kolikor zadevajo carinske pogodbe visokost bremen, obstojijo deloma v tem, da se zniža do gotove meje pri natanko določenih predmetih

* Začetek članka glej število 18: Omenjam, da sem zaradi pomanjkanja prostora za sedaj le dal potrebne definicije, da pa se bode pisalo o posameznih poglavjih še svoj čas obširno.

avtonomna tarifa (Ermäßigungen), deloma pa obstojijo v obveznostih (Bindungen), to je, država se zaveže, da v pogodbeni dobi ne bo zvišala dotičnih nastavkov avtonomne tarife, oziroma ne bo opustila carine prostega uvoza gotovih predmetov. Vse točke dogovora glede tarife se navadno sestavijo v takozvani pogodbeni tarifi (Vertragstarif).

Po kraju, kjer se zahteva plačilo carine, razločujemo medzemno (Binnenzoll) in obmejno carino (Grenzzoll). Medzemna carina se odrajta na pripravnih krajih sred kakega gospodarskega ozemlja, n. pr. ob cestah, mostih, brodih i. t. d., ne da bi ti kraji tvorili mejo dotične dežele. Obmejna carina pa je ona, ki se plačuje na meji dotičnega teritorija; imenuje se toraj tudi vnanja carina (Außenzoll). Popolnoma pa je vseeno, ali so meje bodisi v resnici meja le dotične države, bodisi meja večih držav, ki so se zvezale v carinsko enoto (Vereinszölle).

Obmejno carino, ki se pobira na meji, delimo v uvozno, izvozno ali pa prehodno carino (Einfuhr-, Ausfuhr-, Durchfuhrzoll). Pri naših današnjih prometnih razmerah je uvozna ali importna carina (Einfuhrzoll) najvažnejša. Plačuje se (svoj čas so jo nazivali tudi konzumno carino) na meji ozemlja, ko se pripelje blago, ki ni carine prosto, od zunaj čez mejo. Če se govori o današnjih dneh o carini sploh, misli se navadno le na uvozno carino, kajti ona je — kakor sem ravnokar rekel — najvažnejša v carinstvu. Izvozno carino (Ausgangs-, Esito-Zoll) je treba odrajtati, če se izvozijo pridelki in izdelki iz domačega ozemlja v tujino ali takozvano carinsko tujino (Zollausland). Tuja država pa še nikakor ni carinska tujina. Omenil sem namreč že poprej, da lahko tvori več držav carinsko enoto ali društvo (Zolleinheit, Zollverein), v katerem slučaju imenujemo tako carino društveno carino (Vereinszoll). Izvozna carina se je nakladala svoječasno pogostoma in je dovela do varstvenega sistema, o katerem še hočem pozneje kratko govoriti. Dostikrat so jo razne države za gotove predmete tako zvišale, da se sploh niso mogli izvažati. Namen tega početja je bil, da je država hotela te pridelke in izdelke zadržati doma, ker jih je domače ljudstvo silno potrebovalo. Ako se kaže n. pr. slaba letina, ako obstoji nevarnost, da izbruhne vojska, prepove država izvoz raznega zrnja, krme, slame i. t. d., kar je umljivo. Prehodna carina (Durchfuhrzoll) se nazivlje ona carina, ktera se naklada pri prevozu blaga skozi carinsko ozemlje. V novodobnih državah se ne plačuje več.

Carina se bodisi pobira po vrednosti blaga (Wertzoll), bodisi po meri in teži ali jednotah (Maßzoll).

Carina po vrednosti se pobira v odstotkih naznačene vrednosti ali cene blaga, ki ni carine prosto. Zgodovinsko je ta carina najstarejša in se je tako že pobirala v starem in srednjem veku. Ker se ravna po vrednosti ali ceni blaga, ima to prednost, da obremeni posamezno blago različno, da razločuje kakovost blaga ter se ozira na naraščanje in padanje cen blaga.

Carina po meri in teži se pobira po jednotah (od 100 kil, 1 hektolitru) ali pa od komadov.

Medtem ko je določitev carine po vrednosti zaradi marsikterih nedostatkov zelo težavna — n. pr. odpošiljatelj naznači vrednost blaga zelo nizko, in pri nebroju došlih produktov ni mogoče nadzorovati natanko vsake posamezne pošiljave — je določitev carine po meri in teži lahka, priprosta in po ceni; ne ovira prometa, ker je blago stehano, zmerjeno ali prešteto, ni ga toraj še treba ceniti, kar bi pri ogromnem prometu delalo neznesne sitnosti, ne dela sitnosti pošiljalcu, ne povzroča preprirov med državo in sprejemnikom blaga ter se lahko tudi na mnogih krajih pobira. Carina se pobira od kosmate ali bruto teže (toraj z zavojem vred) pri takem blagu, kjer to tarifa predpisuje, drugače pa odločuje čista teža. Sicer pa se dostikrat dovoli sprejemniku blaga, da se sme blago stehati brez zavoja; to lahko zahteva tudi carinska oblast, ako se ji zdi zavoj nenačuden. Pri tekočinah, n. pr. vinu, se sodi, steklenice i. t. d. ne smejo odračunati od teže.

Od nekterih predmetov se plačuje carina po komadih (ur, klobukov), zlasti pa živine.

Specifična carina (ali carina po meri in teži) ima skoro isti učinek kakor carina po vrednosti, če razvršča carinska tarifa posamezne predmete po kakovosti v več vrst (Gradations — Staffelzoll). Od našega izvoza glave goveda v Nemčijo se n. pr. na plača zmiraj jednaki znesek, ampak carinska tarifa razločuje: vole, mlade vole, krave, telice i. t. d. in se od njih plačuje carina različne visokosti.

Drawbacks (nemško Rückzölle) so povračila carine pri izvozu blaga, za katero se je plačala carina ali druga davščina že pri uvozu v carinsko ozemlje.

Diferencialna carina (Unterscheidungs- oder Differenzialzoll) je ona, ki naklada blago jedne in iste vrste in kakovosti z različno visokimi carinskimi nastavki.

Znak razlike je bodisi način uvoza — ali se blago upelje po vodi ali na kopnem — bodisi pa se nanaša to znamenje na izvir blaga, iz katere tuje države pride; nadalje na posredni ali neposredni uvoz, jeli pride blago posredno ali neposredno iz tuje države v našo ali ne — na trgovinske pogodbe s tujimi državami i. t. d.

Diferencialna carina je lahko

a) nižja kakor pa normalna carina (Zollabschläge, détaxes);

b) višja kakor je normalna carina (Zuschlagszölle, surtaxes). Razven splošnih razmer za upeljanje visoke diferencialne carine da povod za njo navadno ta ali ona tuja država.

Ako n. pr. nalaga država A na uvoz pridelkov iz kake gotove države B nenavadno visoko carino, ki pa je sicer od produktov drugih sosednih držav C, D ne pobira, odgovori ji na pritožbo producentov vlada B z reko: „zob za zob“ ter tudi zahteva neprimerno visoko carino za uvoz pridelkov in izdelkov iz države A. (Retorsions- oder Kampfzoll). Ako zavlada tako razmerje med dvema državama, imenujemo ga carinsko vojno (Zollkrieg).

Manjša nego normalna carina se navadno pobira le pri uvozu pridelkov iz kolonij v evropsko državo. Tako n. pr. nalaga Francija približno za polovico manjšo carino na sladkor i. t. d., ki se pripelje iz njenih indijskih kolonij.

Da pa ne pride med dvema državama do diferencialne carine, vzame se že izza šestdesetega leta sem v vsako carinsko in trgovinsko pogodbo posebna določba (dogovor glede najboljših ugodnostij, Meistbegünstigungsabrede). V ti klavzuli se zaveže država A napram državi B, da se sme ta takoj in brez vsakega zadržka udeležiti vsake ugodnosti, posebne pravice ali pa znižanja izvozne in uvozne carine, katero je država A že dovolila ali pa še bo dovolila kaki tretji državi.

Po namenu upeljanja razločujemo konečno finančno ali davčno carino (Finanz- oder Steuerzoll) in pa varstveno carino (Schutzzoll). Finančno carino upelje država zgolj zaradi dohodkov, varstveno pa zaradi tega, da se mednarodni promet z dotičnim pridelkom tako podraži, da se več ne izplača izvoz ali uvoz tega ali onega produkta. Vsaka varstvena carina stermin pravzaprav za podraženjem tujega blaga na našem trgu. Država sicer tudi pri nalaganju varstvene carine doseže lepe dohodke, toda pri upeljanju te vrste carine misli ista pred vsem na splošno narodnogospodarski namen; tuja konkurenca se naj namreč omeji v prid domačemu blagu, domačim pridelkom. Vsled carine se zvišajo tujcu stroški pri-

delovanja oziroma izdelovanja. Ako hoče imeti izdatke povrnjene s ceno blaga na naših trgih, mora povzdigniti cene, kar bi sicer ne storil, če bi mu ne trebalo plačati visoke carine. Naš domači pridelovalec ima pa, če je tuje blago še res potrebno, ker domače na zadostuje s podraženjem cene, takoj dobiček, ker tudi on lahko zahteva višje cene. Ako pa je na domačih tleh dotičnega blaga dovolj, izključni se lahko vsled visoke varstvene carine popolnoma tuji uvoz. Visokost varstvene carine zavisi od tega, v kolikor je ravno predmetno blago potrebno varstva. Čista ali priprosta varstvena carina (einfacher Schutzzoll), ki se nalaga tujemu blagu, postane lahko prohibitivna, zabranjevalna carina (Prohibitiv-Ausschlusszoll), če so carinski nastavki tako visoko odmerjeni, da se tuja konkurenca tudi brez prepovedi uvoza docela zabrani. Učinek te carine je ravno tak, kakor če bi država prepovedala uvoz dotičnega blaga. Da si potem domači producent lahko opomore, je umljivo; saj pa je tudi glavni namen upeljanja te vrste carine ta, pomoči za časa nesreče, nezgod, slabe letine i. t. d. ti ali oni stroki.

J—š—č.

Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini.

(Dalje).

Kostno podlago ženskih spolovil tvorijo kolkine kosti ali kolk. Kolk sestoji iz treh delov na vsaki strani in sicer: kolčnice (Darmbein), dimeljnice (Schambein) in sednice (Sitzbein). Kolčnica je sklepčno zvezana v svojem sprednjem, ravnem, peruti sličnem, nekoliko navzgor usločnem delu s križnico (Kreuzbein). Obe dimeljnici se stikate na sredi in navzgor s sednico in tvorita vhod v kolkovo kotlino.

Ves prostor med križnico, kolčnico in sednico napolnjujejo močne elastične vezi, široke kolkove vezi (Beckenbänder) in tako nastalo kotlino imenujemo kolkovo kotlino (Beckenhöhle). Njen spodnji del — in to je za pomoč pri porodu važno — ni popolnoma raven, ampak se malo proti ozadju vzdiguje kvišku. Ko se toraj vleče tele iz krave, se to ne sme zgoditi v ravni smeri ven, ali kakor se navadno zgodi, navzdol, ampak morebiti nekoliko navzgor. Če se le ko so noge in glava prišle že skozi kolkovo ožino, potegne se tele navzdol v smeri proti vimenu. V ti kolkovi kotlini leži pri ženski živali dankka ali ritnik (Mastdarm), nožnica (Scheide), mehur in vzdajni del maternice (Tragsack).

Nožnica je približno 30 cm dolga, koznata cevka, ki je prevlečena z gladko polzko kožo, sluznico (Schleimhaut). Ta ima mnogobrojne gube, ki se za časa storitve razprostrejo.

Na njenem spodnjem koncu je vhod v scalo (Harnröhre). Na nožnico meji na spredaj maternica ali telečnik. Ta je z debelo kožo prevlečen, vreči sličen ud, ki se da nenavadno jako razširiti. Namen tega organa je, sprejeti tele vase do godnosti.

Na maternici goveda ali telečniku najdemo na različnih mestih podolgovate gumbu podobne male otvorbe sadne bradavice ali karunkelne (Gebärmutterknöpfe, Fruchtwarzen). Za časa brejosti narastejo ti gumbi do velikosti kokošjega jajceta. Navzadi se zóži telečnik v približno 8 do 10 cm dolgi maternični vrat (Gebärmutterhals), ki gre v nožnico kakor kak čep. Njegova sluznica ima tudi mnogobrojne gube, ki se zgubijo za časa skotitve, tako da more tele skozi vrat. Sprednjemu koncu maternice sledi jajčni prevodnik (Eileiter), ki je v zvezi z jajčniki (Eierstöcke).

Notranjih prikaznij in sprememb, ki se pokažejo na jajčnikih, jajčnikovem prevodniku in maternici za časa pojatnosti, ki traja kakih 24 do 36 ur, ne bom opisoval, ker jih more spoznati in si jih razlagati le strokovnjak; pač pa hočem govoriti o zunanjih znakih pojatnosti, katere lahko spozna in tudi mora nestrokovnjak.

Tukaj pride v poštev naval krvi k spolovilu, kar ima kot posledico, da se nožnica porudeči in naraste. Iz nje se sceja steklastosvetla, dostikrat vsled primešanja krvi rudečkasta žlema. Živina drži rep proč od trupla, pripravlja se večkrat k scanju, postane nemirna in muka, zlasti če zagleda tuje ljudi, ter sili k tuji živini. Na pašniku gre k biku, obvoha druga živinčeta ter skače po njih. Ako se pritisne na ledje, skrivi hrbet. Vime navadno malo oteče, krava da precej manj mleka, kojega kakovost je tudi dosti slabša. Ži-

vina žre počasi, dostikrat ji sploh ni za pičo. To so znaki prave pojatnosti, ki se pokažejo v štirih do šestih tednih prvokrat po storitvi in bi se naj, dokler se živinče ni obrejilo, redno ponavljale v treh ali treh in pol tednih. Toda ti znaki se ne pokažejo zmiraj tako natančno, ampak dostikrat se pokažejo le v mali meri, nerazločno, tako da jih živinorejec prezre. To stanje, ki se pojavi pri debeli živini, nadalje taki, ki ima premalo krvi, ali pa tudi oni, ki dobi slabo krmilo, poznamujemo „tiho pojatnost“.

Izjemoma se pokažejo tudi za časa brejosti več ali manj razločno izražene prikazni pojantja, katere si potem tako tolmačimo, da se krava ni obrejila. To pa seveda ni res, in se taka krava ne sme pripustiti k biku. Sicer pa je nevarno bik tudi neče plemeniti.

Redno pojatnost pa lahko spravijo v nevarnost boleznin in abnormitete spolovil (vnetje jajčnikov, izpridbe jajčnikov, sušica jajčnikov, zaostajanje rumenih snovij), potem pa tudi delo in strežba živini.

Saj je vendar znano dejstvo, da smo zapustili z novodobnim načinom strežbe in reje naravne zakone, da se nobena druga živina izza desetletij ni tako odstranila od svoje naravne reje kakor ravno govedo. Trajno bivanje v toplih, slabo prezračeni hlevih omehkuži živino, tako da je dosti bolj dovzetna za razne bolezni. Ker se klaja pripravljata na vse mogoče načine, kot na kratko zrezano klajilo, oparjeno klajilo in pijača, so prebavila oslabšana. Taka krmila oslabijo živce, s tem pa tudi povzročijo brezčutnost za telesno združenje.

Bolezni jajčnikov, zlasti pa työri, povzročijo preveliko pojatnost (pojatnico). Živina je silno razdražena in nemirna, gleda divje, rjovi bikovsko, ne žre rada, telesno hira, da manj mleka, široke kolkove vezi upadejo kakor kratko pred storitvijo v navadnih razmerah, rep drži nekoliko navzgor in ob nastavku repa se pokažejo ob obeh straneh globoke jame. Zdravi se taka samica s tem, da se tvori (izrastki) od ritnika razdružnejo. Kot zadnje sredstvo se priporoča tam, kjer ni vzrok ti boleznin sušica, skopljenje (rezanje); na ta način se pomnoži zopet mleko, in dobi se več za živince, če se ga proda mesarju.

Ako ima živinče sušico na jajčnikih, tedaj se poja navadno več dni, in ta pojatnost se ponavlja v presledkih 8, 10 do 14 dnij. Zdravljenje je brezuspešno in priporoča se, prodati čim prej tako samico mesarju.

V vseh takih slučajih bo najboljša, če se pokliče živinozdravnika, da preišče kravina spolovila.

Nezdravim spremembam spolovil, ki onemogočijo obrežitev in toraj povzročijo živinorejcu veliko gospodarsko škodo, spadajo nadalje zarastek materničnega vratu, boleznin nožnice (beli tok), mehurčasti izpuščaji, nalezljivi katar nožnice, o katerih še bomo govorili v poznejšem odstavku. Mnoge samice imajo tudi to razvado, da tako dolgo tiščijo in se napenjajo po plemenitvi, da spravijo seme iz sebe. Take krave se po plemenjenju drgnejo po hrbtišču s palico in sprevajajo nekoliko časa po dvorišču. Tudi polivanje z mrzlo vodo ne ostane brezuspešno.

Ako je krava sprejela, tvori se na površju rastoče kali troje kože, ki obdajo mladiča kakor s kako vrečo. Zunanja koža, usnjata koža ali usnjica (Lederhaut) ima kosmiče, to je male podaljške s krvnimi cevkami (Blutgefäß), ki se potem zarastejo v jamice sadnih bradavic maternice. To vraščanje je vzrok, da se odstrani trebilo tako težko, zlasti če živina zvrže. Druga (scalna) koža (Harnhaut) vsebuje tekočino, ki je izprva svetla, rumenkasta, pozneje pa kalna, kar ni nič drugega kakor voda od mladiča. Notranja in zadnja koža (Schafhaut) vsebuje tudi tekočino (Schafwasser), ki obdaja mladiča od vseh strani in ima namen, obvarovati mladiča pred sunki in pritiski ter mu zasigurati dovolj gibanja. Te tri kože so z mladičem zvezane s popkovo veznico (Nabelstrang), ki vsebuje krvne cevke.

Te krvne cevke, dve odvodnici (Arterien) in dve dovodnici (Venen) so za prehranjenje mladiča v materinem telesu največje važnosti. Odvodnici se začneta v mladiču in vodita v sadno snov, kjer se razprostreta. Iz slednjega stopita popkini dovodnici, ki gresta skozi popkov krog v trebušno votlino in končata v jetrih mladiča. Med sadno snovjo, usnjico in sadnim bradavicam maternične sluznice se izvrši menjava plina, čiščenje krvi, ogljikove kisline in sprejem kisika. Ako se iz ktereга koli vzroka stisne in zdruzne popkova veznica (pri dolgo trajajoči storitvi),

zabrani se dotok krvi, ogljikove kisline se preveč nabere, in mladič pogine na zastrupljenju z ogljikovo kislino. Pri skotitvi se popkova veznica odtrga, in mladič takoj diha s pljučami.

Krava nosi 250 do 310 dni, povprečno pa 10 mesecev po 28 dni, toraj 280 dni. Če je mladič telička, skoti se navadno nekaj dni poprej.

Ako pride tele iz kakoršnega koli vzroka pred časom na svet, toraj o času, ko še ni godna za življenje, takrat govorimo o zvrženju ali zmetanju (abortus, Verkalben).

Če pa se skoti, predno preteče vsa doba brejosti, toda vendar že o času, ko je sposobno za življenje, toraj po osmem mesecu brejosti, tedaj govorimo o prezgodnji storitvi. V tem slučaju lahko ostane tele pri življenju, če se ga dobro oskrbuje. Nikakor pa se ne priporoča, obdržati takih telet za vzrejo, ker ostanejo slabici.

Važno je krmljenje krav za časa brejosti. Čim starejši je mladič v materinem telesu, tem več redilnih snovij se odtegne samici. To odzvetje redilnih snovij je po množini zelo različno. Nekatere živali redijo tele boljše, o času brejosti so zelo mršave in slabe, tako da bi človek mislil, da je krava bolana in da bo skotila slabo tele. Navadno pa dobijo krepko razvite mladiče, medtem ko vržejo krave, ki so bile za časa brejosti dobro rejene, dostikrat slaba in mala teleta. Redilne snovi, ki so se odtegnile kravi za časa brejosti, se morajo zopet nadomestiti. To se zgodi z omejitvijo drugih dohodkov od krave. Množina mleka pada zmiraj bolj, in konečno mleko popolnoma izostane. Krogi na rogovih tudi značijo, da tiči vse življenjsko delo v tem času v razvoju telesnega sadu, da se redijo za življenje manj važni telesni deli tudi bolj počasi. Med delom roga, ki je imel prej dovolj redilnih snovij na razpolago, in med delom, ki dobi le malo hrane, se pojavi brazdnata jamica, prikaže se krog.

Glede krmjenja je najboljšo, če se drži živino rejec zlate srednje poti. Slabo krmljenje je napačno, kajti telo breje samice so jasli za mladiča. Toda tudi preobilo krmljenje ni na mestu, ker skotijo, - kakor nas uči izkušnja - debele krave mala in suha teleta, in ker se skvarijo prebavila vsled omejitve prostora za želodec in črevesa: to omejitve povzročajo zmiraj večji telečnik. Močno rejene krave tudi lahko dobijo vročico za časa poroda. Dajati je toraj treba lahko prebavna redilna krmila. Če se živina pase, je to najlažje. Paša pa vsled gibanja tudi ugodno vpliva na razvoj mladiča, in krava tudi lahko stori.

Znamenje brejosti je, da izostane pojava, da je živinče zelo mirno, da požre večjo množino krmil, da mu trebuh naraste, zlasti na desni strani. Ko preteče pol časa brejosti, vidi se gibanje mladiča v stankinem telesu, in se tele že tudi otiplje. Pri telicah se spozna do gotove meje na kakovosti mlečnega izločka, da so breje. Ako je izloček gost in lepljiv kakor redek lim, sme se skoro z gotovostjo trditi, da je telica breja. Če pa je redek, voden in nelepljiv, živinče ni breje. Čim bolj breja je samica, tem manj ima mleka, tako da konečno 6 do 8 tednov pred storitvijo popolnoma izostane. Slabe molzne krave že nimajo prej mleka, medtem ko smemo dobre molznice do skotitve molziti. Ni pa prav, če se krave tako molzejo, ker jih s tem preveč slabimo in kesneje dajo potem manj mleka. Pri krava, ktere je težko odstaviti od molže, je sprememba v krmljenju, bolj pičlo krmljenje in zmanjšanje časa molže potrebno.

V poznejši dobi brejosti je krvni naval h kolku in spolovilo velik. Zlasti se prikažejo pri živinčutih, ki le malo pridejo na prosto, oteklina na nogah, po trebuhu in po vimenu.

Kot znak prihajajoče storitve smemo smatrati izcejanje žlema v debelih curkih iz nožnice. Žlema, ki je takorekoč kot zatič zapirala za časa brejosti telečnik, se začne raztvirati. Nadaljno znamenje skorajšnje storitve je upadanje križa. Široke kolkove vezi oslabijo sčasoma, in mala kita, ki gre od nastavka repa proti zunanji kolkovi kosti, upade. Ako postane ta kita nevidna, takrat se sme pričakovati, da bo živinče storilo tekom nekaj ur. Če postane potem vime napeto in pride vanj mleko, je to jedno izmed najvažnejših znamenj za konec brejosti. Pride še.

Dolivno vino.

Znano je, da se vino v sodih suši in sicer tu bolj, tam manj. V redki (t. j. porozni), ter mali in tanki posodi, kakor tudi v suhih, zračnih

in toplih kletah se ga vsuši več, nego v gosti, veliki in debeli posodi ter v vlažni in mrzli kleti; tudi se mlado vino suši bolj ko staro, in nekteri trde — da dobro brže kot slabo.

Ker pa se v sodih, ki niso polni, vino kaj rado skvari, bodisi, da postane bersasto, bodisi da cikne, ali da dobi prazen okus ter druge razne napake, je zelo važno, da se vino, ki gre vsled sušenja v zgubo, v kratkih presledkih nadomesti, to je, da se vino redno doliva. To dolivanje je torej eno poglobitnih del v kleti, ktere ga ne velja opravljati kdaj koli. Kdor se hoče izogniti izgubi, ta si naj že zaradi reda določi gotov čas za dolivanje.

Navadno zadostuje dolivati vsakih 14 dni. Včasih se lahko te presledke podaljša, tu in tam pa jih je treba tudi skrajšati. Čim hitreje se vino suši, tem krajši bodi rok za dolivanje.

Četudi je to delo povsem enostavno, ki povzroča malo truda in skrbi, se vendar ravno pri izvrševanju tega lahko opazja največja površnost in brezbriznost, posebno na kmetih. Predvsem se ne opravlja v gotovem, določenem času, marveč nekako o priliki. Navadna napaka je tudi, da se smatra vsako vino kot dobro dovolj za doliv. Staro vino se zaliva z novim, dobro s slabim in nasprotno; razni ostanki „ciknjenci“, ki so sicer namenjeni za domačo uporabo, se neredkokrat vzamejo za dolivanje ker so bolj — pri roki — ter ker se ni že od začetka skrbelo za primerno dolivno vino, in dostikrat so ravno ti ciknjeni ostanki vzrok, da cikne vse vino.

Staro kletarsko pravilo je, da se naj rabi za doliv, če le mogoče enako vino. Če že ni pri rokah enako, naj se vzame vsaj slično. Stara, zreła vina ne gre zalivati z mladim, še v razvoju se nahajajočim, sicer postane starina motna. Pri dovršnih starinah lahko rabimo dovršno starino, četudi je mlajša, vendar naj bo ta slične kakovosti. Največja pomota je, rabiti za doliv bolno vino, n. pr. cikasto, bersnato, vlačljivo, grenko ali drugače bolano vino, kajti na ta način prenesemo kal boleznij v dobro, zdravo vino; mi mu takorekoč vcepimo bolezen, ki lahko povzroči prav občutno škodo.

Kdor jemlje za doliv bolno vino, si lahko splošno spravi v klet to ali ono vinsko bolezen, ktere se ne znebi zlahka.

Marsikteri vinogradnik, še bolj pa gostilničar je že zgubil na ta način svoj dober glas. Ni mu treba posebno bistro opazovati okrog sebe, kdor se hoče prepričati o istinitosti te trditve.

Posebno bi bilo priporočljivo našim gostilničarjem, da naj ne rabijo svojih cikastih ostankov za doliv, ampak si naj napravijo iz njih vinski kis, ki se da skoraj ravno tako dobro oddati, kakor vino. Tako si ohranijo svojo dobro zalogo zdravo in ni se jim treba bati, da bi prišli navskriž s kazenskim paragrafom, kar se lahko zgodi onemu, ki toči močno cikasta vina.

Manj dobra vina zalivati s prav dobrim vinom, kar se itak redko pripeti, sicer ni napaka; vpraša se le, če je tako ravnanje z gospodarskega stališča priporočljivo. To pa si mora znati preračunati pač vsaki sam.

Na vsak način pa je napačno izborna, kvaliteta vina dolivati z navadnim, lahkim vinom, ker se tako sčasoma zdatno poslabša kakovost prvih.

Najboljše je skrbeti že pri vsakratnem pretakanju tega ali onega vina, da ostane primerna, do prihodnjega pretakanja zadostujoča množina za doliv, ktere ga je spraviti v majhne snažne in zdrave sodčke. Da je to mogoče, je pač treba se oskrbeti s sodi in sodčki razne velikosti, sicer se pride pri pretakanju v zadrego. Zupanc.

Ne zamujajmo zimskega časa!

Bliža se zimski čas, ko se bodo v naših podružnicah spet pogosteje vršila zborovanja s poučnimi predavanji, nego je za to bilo časa po letu. Pri tej priliki bi polagal vodstvom cenjenih naših podružnic na srce, da spozorijo in seznanijo svoje člane na eno najvažnejših in po nekod sila potrebno naredbo, ki ima za uspešno gospodarstvo, rekel bi, odločilen pomen. To je zlaganje zemljišč. Četudi se je o tem že pisalo v našem listu, je stvar vendar le tolikega pomena za tiste pokrajine, kjer so posamezni kosi raznih gospodarjev raztreseni po celi občini in še morebiti čez občinsko mejo, da se čutim primoranega o tej zadevi, četudi za nekatere morebiti že opetovano, spet govoriti; po tem pa tudi že radi tega, ker še do danes, če tudi imamo za to dobrohotno postavo

iz dne 26. maja 1909, ni bilo slišati, da bi se ktera spodnještajerska občina ali pokrajina zganila ter storila potrebne korake, da bi se lotila te prekoristne akcije, zlaganja zemljišč. Mnogim bo stvar še menda tudi tuja, ker ni nič novega, če se porabi neznamen list prej za kaj drugega, nego smo ga prečitali.

Kaj je pravzaprav zlaganje zemljišč? Zemljišča zlagati se pravi, posamezne raztresene kose (parcele) enega posestnika po postavnih določilih tako sestaviti in zaokrožiti, da dobi dotični gospodar samo 1 kos ali kvečjemu 2, vendar pa take kose, ki imajo za obdelovanje najprimernejšo obliko in velikost in ki so lahko pristopni iz dvorišča po lepi ravni cesti, ne da je treba voziti in hoditi po tujem.

Ne maram opisovati danes zlaganja zemljišč kot takega, ampak opozoriti hočem naša podružnična vodstva, da tam, kjer so raztresena posestva v posamezne parcele, ne prezrejo v letošnji zimi dati svojim članom prilike, da se pouče na kakem zborovanju natančneje o tej zadevi. Opozoriti hočem nadalje le na nekatere nedostatke, ki se dajo z zlaganjem zemljišč spraviti iz sveta — takorekoč kar čez noč.

Čim več je kosov, tem več mej, tem več preprirov radi mejašev s sosedi; marsikje je meja dandanes tako negotova, da si nekteri gospodar niti ne upa govoriti z dotičnim sosedom; vendar pa morebiti plačuje davek za tisti kos, od ktere ga ima le drugi korist. Taki slučajji so tako pogosti, da so prišli že v pregovor; z zložitvijo zemljišč pa to mahoma preneha. — Nekatere parcele so sedaj tako daleč proč od doma, da se niti ne spleča na dotični kos voziti gnoja in mučiti živino; na take parcele dandanes dragi delavci zahodijo veliko časa, predno pridejo do pravega dela; pri spravljanju pridelkov zaloti kmeta ravno zaradi daljave nevihta, dočim se iz bližnjih njiv da marsikaj samotež spraviti pravočasno pod streho. Mejice, ki se z zložitvijo odstranijo, lahko porabimo za pridelovanje; pomislimo samo, da meri vsaka mejica vsaj 30 centimetrov v širini; 100 metrov dolga pa je že 30 kvadratnih metrov; kaj čuda torej, če so v neki nižjeavstrijski občini z odstranitvijo mejic pridobili 56,5 hektarjev zemljišč za plodonosno obdelovanje; to je približno 95 oralov. Mejice so pa tudi skrivališča in gojišča najrazličnejših škodljivcev, n. pr. miši in drugih, ker imajo tam mir pred plugom in motiko. Na mejicah najdemo tudi razni plevel, ki s svojim semenom zapleveli s trudom obdelano njivo; na mejicah najdemo pogosto redilko glavnega sovražnika našega silja, to je progaste rje (*puccinia graminis*, glej Cilenšek: „Naše škodljive rastline“, stran 511), ki se preživi del svojega pogubonosnega življenja na česmini. Tatvine se na oddaljenih parcelah mnogo lažje vršijo, ko takrat, če ima gospodar vse posestvo pregledno v svoji bližini. Na zloženem posestvu se dajo razni kmetijski stroji mnogo uspešnejše izrabiti, nego na posameznih raztresenih krpicah. Če so predolge, mora kmet pri sejanju sejačo napolnjevati, ne da je prišel na kraj, ali pa mora nesti tako množino zrnja s seboj, da je vsak niti ne zmore; če pa gre nazaj, zamudi časa, ki je včasih ravno pri setvi in žetvi takó drag; vedno pa zapusti sledove, če ne gre nazaj po sosedovi njivi ali kakor že omenjeno po nepotrebni mejici. Z zložitvijo pa dobe posamezne parcele širokosti primerno daljino in tudi večinoma le ravne meje brez nepotrebnih oglov in kotov, ki vedno le ovirajo pri delu.

Na zloženem posestvu pa pride lahko vsak posestnik po lepi ravni in široki cesti do svojega posestva; ceste so tako široke, da se lahko srečata in lepo izogneta dva naložena vozova, ne da bi treba's zvrniti ali pa zapeljati na tujo njivo; pri vsem tem pa te ceste ne merijo niti približno toliko, kakor one brezštevilne in nepotrebne mejice.

Dogodilo se je že tudi, da je na novo došli hlapec navozil gnoj na tujo njivo, ker si ni dal na tanko dopovedati, ktera izmed mnogih krpic spada njegovemu gospodarju; zgodilo bi se bilo lahko še kaj več. Take sitnobe so na zloženem posestvu seveda izključene...

Zlaganje zemljišč je ponekod tako nujna potreba, da se podružnična vodstva res pregreše zoper dobrobit svojih članov, če ne storo korakov, da se gospodarji dajo ob priliki kakega zborovanja

o tem poučiti. Gornještajerci so se za stvar že začeli zanimati. Glejmo, da ta prevažna postava tudi za nas ne bo brez pomena in zastoj. En vzgled bo zadostoval! Začeti pa morajo ali podružnice ali občine, — kako, to naj bo stvar poklicanih krogov. To delo bi bilo vredno zlatega časa in bi značilo velik napredek! Treba je samo dobre volje! Holz.

Neopravičena očitavanja zoper uporabo umetnih gnojil.

O veliki koristi umetnih gnojil pač dandanes več ne dvomi noben umen kmetovalec. Zato pa se izda n. pr. v Nemčiji na leto čez 400 milijonov mark (marka približno naših 1 K 20 v ali 60 krajcarjev) za umetna gnojila. Le na ta način je omogočeno, obdržati kmetijstvo še toliko po koncu, da se deloma še izplača, ter zvišati dohodke polja v toliko, da se živila lahko pridelajo doma za domače prebivalstvo, ki zmiraj bolj narašča.

Vkljub vsemu temu pa še se najdejo kmetovalci, zlasti starejši, ki ne marajo takih „novotarij“. Ne da bi poznali posamezna umetna gnojila, ne da bi jih kedaj sami uporabili, vejo in znajo jim marsikaj očitati. Najbolj nedolžni še so oni, ki menijo, „da se je denar izdal, ne da bi imeli potem od polja ali travnika večjo korist“ ali „take reči si naj kupijo oni, katerim hoče denarnica pretrgati žep“, ali „njiva naj obogati mene, ne pa jaz njivo“. Ako pa bi ti kmetovalci pognojili le oral zemlje s pravimi umetnimi gnojili, in potem primerjali z oralom nepognojene zemlje, odprle bi se jim oči. Kajti večji pridelek, ki se doseže z gnojenjem z umetnim gnojem, ne povrne le stroškov za umetna gnojila, ampak še celo lep čisti dobiček imamo. Toda tega truda se ti starokopitneži nočejo naprtiti; rajši se držijo „stárinškega“ in zabavljajo čez „novotarije“, ne da bi jih natančneje poznali.

Hujša so druga očitavanja zoper uporabo umetnih gnojil: „S tem ničvrednim zlomkom se le zastrupi njiva, umetno gnojilo je zakrivilo kugo na gobcu in parkljih in druge bolezni pri živini“. Da zgodilo se je celó, da so ljudje dolžili umetno gnojilo, da je ravno ono povzročilo takozvano angleško bolezen, ko se je ta zelo pojavila v neki vasi. Ali pa so ta očitavanja opravičena? Kaj še! Če bi umetno gnojilo v resnici zastropilo njivo, tedaj bi morala biti zemlja vsled milijonov stotov umetnih gnojil, ki se uporabijo leto za letom, že davno tako zastrupljena, da bi niti jedna bilka več ne rasla. Kakor pa nas učijo izkušnje, zboljša umetno gnojilo zemljo, tako da nam da zmiraj bolj bogato žetev. Nikakor nočemo tajiti, da se v gotovih okolščinah tudi lahko povzroči z uporabo umetnih gnojil škoda. Toda kriva tega je potem le napačna uporaba ali pa posebne razmere posameznega slučaja. Taki slučaji pa so le redke izjeme, ki se pojavljajo v isti meri tem bolj poredkoma, čim bolj se poučijo kmetovalci o umetnih gnojilih in njih pravi uporabi. Popolnoma neutemeljeno je očitavanje, da zakrivi umetno gnojilo kugo na gobcu in parkljih ali sploh druge živinske in človeške bolezni. Seveda, če pridejo kokoši in druga živina do čilskega solitra, in se ga nažrejo, ne zbolijo nato samo, ampak celó pocrkajo. Toda umetna gnojila vendar niso klajila! Na kak način pa bi naj povzročila umetna gnojila kugo na gobcu in parkljih, to pa je težko umeti. To bolezen smo davno prej poznali nego umetna gnojila; in tudi dandanašnji se rada ravno tam ne pojavlja, kjer se največ uporabljajo umetna gnojila, pač pa nastopi navadno tamkaj, kjer ljudje malo ali pa sploh ne poznajo umetnih gnojil. Na Ruskem n. pr. kuga na gobcu in parkljih sploh nikdar ne neha, čeravno se uporablja tam malo, v nekterih pokrajinah pa sploh nič umetnih gnojil, medtem ko se n. pr. v Nemčiji ta kuga več let sploh ni prikazala, čeravno se v ti državi uporabi neizmerno dosti umetnih gnojil. In tudi zadnja kuga na gobcu in parkljih se je zanesla v Nemčijo — kar je dokazano — iz Ruskega z bolano živino; kajti ta bolezen se zanese in razširja z gotovimi majhnimi glivicami, bakterijami. Te bakterije in toraj tudi bolezen se ne prenesejo samo s tem, da pride v stiko zdrava in bolana živina, ampak prenesejo jo tudi ljudje in druga živeča bitja, ki n. pr. pridejo iz okuženih hlevov v zdrave staje; razširijo jo pa tudi druge reči, recimo žetariji (golide), na katerih se držijo glivice te kuge. Zato pa so potrebni tudi tako strogi predpisi, če se sploh hoče zatreti ta kuga.

Umetna gnojila pa tudi ne vsebujejo nobenih povzročiteljev bolezni; kajti kalijeve soli se n. pr. spravljajo več sto metrov globoko iz zemlje, kjer ne morejo živeti nobene glivice. Tomaževa žliindra nastane pri žareči vročini razbeljenosti, približnih 2000 celzijevih stopinj, v kateri se mora zatreti tudi vsaka nalezljiva snov. Superfosfat pride v dotiko z gosto žvepleno kislino, surovi solitar z vrelo vodo; pri takem ravnanju morajo crkniti tudi povzročitelji bolezni. Izključeno je toraj, da bi umetno gnojenje bodisi povzročalo, bodisi povspesovalo kugo na gobcu in parkljih. Kar pa se tiče trditve, da povzroča umetno gnojenje angleško bolezen, ve pač vsakdo, ki vsaj malo pozna bivstvo umetnih gnojil in rejo rastlin, da je ravno nasprotno resnica, t. j. ravno pomanjkanje rudninskih snovij, zlasti apna, fosforove kisline in kalija v zemlji in vsled tega tudi v rastlini je vzrok, da ne rastejo v dovoljni meri kosti pri človeku in živini, kar ravno povzroča angleško bolezen.

Kosti živine so slabe, se rade starejo n. pr. posebno takrat, če se krmi trava in seno od kisljih travnikov, katerim primanjkuje rudninskih snovij; in ni ga boljšega sredstva, kakor dobro pognojiti pašnike in travnike z apnom in umetnimi gnojili. Kosti obstojijo večinoma iz fosforokislega apna, ki ga mora vsebovati klaja, če se naj krepko razvija okostje. Le če bi se zmiraj enostransko gnojilo z dušikom in bi se opustilo rudninsko gnojenje, zgodilo bi se lahko, da bi tudi spravljenim pridelkom nedostajalo rudninskih snovij, kar bi seveda bil potem povod za pojavljanje angleške bolezni. Iz vsega tega pa razvidimo, da so razna očitavanja, ki se razširjajo zoper uporabo umetnih gnojil, v splošnem neutemeljena. Nobenega umnega kmetovalca tako čenčanje ne bo odvrnilo od uporabe umetnih gnojil, ki so postala za današnji kmetijski obrat takorekoč skoro neobhodno potrebna. Dr. Rybark.

Zborovanja podružnic.

— Sv. Benedikt v Slov. gor. V nedeljo dne 3. novembra t. l. zjutraj ob 8. uri (po prvi sv. maši) se vrši zborovanje tukajšnje kmetijske podružnice v novi šoli pri Sv. Benediktu in isti dan popoldne ob 3. uri (po večernicah) potovalno zborovanje v šoli pri Sv. Trojici. Pri obeh zborovanjih bo predaval potovalni učitelj gospod Pirstinger. K mnogobrojni udeležbi vabi podružnično načelstvo.

Uradno.

Št. 40.798 1912. Razglas
II 4936
glede naročitve ameriških trt proti plačilu iz združenih državnih in deželnih trsnic za nasadno dobo 1912/1913.

Štajerski deželni odbor bo imel za prodati v prihodnji spomladi iz združenih državnih in deželnih trsnic naslednje množine ameriških trt, in sicer:

I. 600.000 cepljenih trt (zvečinoma laška grahovina, beli burgundec, zelenčič, rumeni šipon, bela in rudača žlaltina, traminec, reuska grahovina, muškatelec), na podlagah *Riparia Portalis*, *Vitis Solonis* ali *Rupestris Monticola*.

2. 200.000 korenjakov od *Riparije Portalis*, *Vitis Solonis* in *Rupestris Monticola*.

3. Dva in pol milijona ključev od zgoraj imenovanih treh podlag in od Goethoja šte. 9.

Cena trtam je:

I. 1000 komadov cepljenih trt za premožne posestnike 200 K, za vse druge posestnike 140 K.

II. 1000 komadov korenjakov za premožne posestnike 24 K, za vse druge posestnike 16 K.

III. 100 komadov rezanih rozg 10 K.

Če si naroči več ko 1500 cepljenih trt, 3000 korenjakov in 5000 rezanih rozg ena stranka, si pridruže deželni odbor pravico, da zahtevano množino primerno zalogi prikrajša.

Naročila za te trte se naj oddajo ali naravnost pri deželnem odboru ali pa pri občinskih uradih, kjer so v ta namen razpoloženi posebni naročilni listi, do 15. novembra t. l.

Občinski uradi naj izpolnjene naročilne liste takoj odpošljejo deželnemu odboru.

Naročila, ki bodo došla do 15. novembra, se bodo zbrala in trte kolikor jih je na razpolago, množini naročil primerno razdelile.

Trsi se oddajajo le štajerskim posestnikom in zato morajo tudi one stranke, ki si naroče trte neposredno pri deželnem odboru, dati k prošnji tudi potrdilo od občinskega urada, da imajo v občini svoj vinograd.

Cene se razumejo od hasada in zato se mora znesek pri prevzetju trt plačati, oziroma, če se pošljejo po pošti, se znesek s stroški za zavoj in dovoz, ki se zaračunajo zelo nizko, pri prevzetju povzama.

Pri vsakom naročilu se mora točno navesti: 1. jasno in točno napisano ime, bivališče in stan naročnika; 2. davčna občina, v kateri ima naročnik svoj vinograd; 3. zaželjena vrsta trt; 4. zadnja postaja železnice ali pošte, kamor se naj trte pošljejo.

Če je zaželjena vrsta že razdana ali če je ni dovolj, se nadomesti z drugo, ako si naročilec tega odločno ne prepove.

Prejemniki naj trte po možnosti sami prevzamejo ali pa, če so poslanci po železnici, takoj po prejetju pregledajo.

Pritožbe se naj pošljejo vodstvu trsnice. Na zakasnele pritožbe se ne bode oziralo.

V Gradcu, dne 23. septembra 1912.

Od štajerskega deželnega odbora:
Edmund graf Attens.

Št. VII. 40.791 12. Razglas.
1.596

Za polletni pouk v podkavanju, ki se začne 2. januarja 1913 na deželni podkovski šoli v Gradcu, se razpisuje za vredne in potrebne konjske podkovače 10 deželnih študentov po 100 K s prostim stanovanjem v zavodu, v kolikor to dopušča prostor; nadalje je tudi nekoliko okrajnih zastopov podarilo nekaj ustanov, tudi po 100 K.

Pogoji se stavijo sledeči:

Starost vsaj 18 let, zdravje in krepko telo, domovinska pravica na Štajerskem, dobra ljudskošolska izobrazba in najmanj dveletna služba pri kakem kovaču.

K temu se mora še vsak prosilec zavezati s posebnim reverzom, da bo po dokončanem tečaju deloval vsaj 3 leta kot konjski podkovač na Štajerskem, oziroma v okraju, od katerega je dobil ustanovo, kot mojster ali pomagalec (sotrudnik).

Prošnji se mora dodati toroj: 1. reverz; 2. krstni list; 3. domovnica; 4. učno spričevalo; 5. delavska knjižica; 6. zdravniško in 7. šolsko spričevalo; 8. izkaz o premoženju in 9. obnašanju. Nasloviti je prošnjo na štajerski deželni odbor ter je poslani na ravnateljstvo deželne podkovske šole v Gradcu najkasneje do 15. novembra 1912.

Oni podkovači, ki ne nameravajo prositi za štipendije in bi se vseno hoteli udeležiti pouka v tečaju, morajo dokazati, da so vsaj 18 let stari, delovali vsaj 2 leti kot kovaški pomočniki in imajo dobro šolsko izobrazbo.

Oglasiti se morajo z delavsko knjižico in učnim spričevalom v teku prvih 3 dni tečaja pri ravnateljstvu zavoda.

V Gradcu, 2. oktobra 1912.

Od štajerskega deželnega odbora.

Vposlano.

Schima, dne 1. oktobra 1912. Komanditni družbi E. J. Heller v Sandau pri Češki Lipi. Z Vašim Kometovim mlinom, model A. št. 6, kojega ste nam leta 1911 poslali, smo, če bo vedno tako dober, zelo zadovoljni. Z lokomobilom s 6 konjskimi silami naredi 350—450 kg fine mečke v eni uri in ga lahko vsakomur priporočamo. S poštovanjem „Kmetij-ka zadruga Schima in Habrovan“, pošta Gr.-Tschochau, Češko.

Svinje hitro opitati ali podrediti je umljiva želja vsakega kmetovalca! Barthelovo klajno apno znatno vzbuja pri zdravih živinčatih veselje do piče in skrajša čas podreje za 1 do 2 meseca, tako da se lahko tekom nekaj mesecev producirajo 250 kg težke svinje. Pa tudi pri mladi molzni živini je dodatek klajnega apna neobhodno potreben, če želimo, da se okostje dobro razvija in krave-molznice dajo mnogo mleka. Zlasti pa obstoji letos nevarnost, ko se je premočilo in izlužilo krmilo, da se pojavi driska, skvarjenost prebavil in bolezni kostij, kar se da zabraniti le s pridatkom Barthelovega klajnega apna s soljo. Mnogo lažje je, se ubraniti bolezni, kakor jo ozdraviti.

Nové knjige.

Konserviranje sadja in vsakojake povrtnine za domačo uporabo. Spisal J. Zupanc, deželni vinarski instruktor v Ptuj. Založila Zadruga zveza v Celju. Cena 1 krona. V dobrih sadnih letinah včasih ne znamo kaj početi s sadjem; v slabih spet se ne more zadosti plačati; zgodi se pa rado, da pri posestniku, ki je bil v jesen v zadregi radi preobilnega sadja, že v zimi tistega leta ni več najti tistega izobilja, kaj še le v prihodnji spomladi. Zgoraj omenjena knjiga pa skuša temu nedostatku ne samo od pomoči, ampak spraviti v kmečko kuhinjo znaten poboljšek. Kajti navodila, koje nam podaja pisatelj po svojih mnogih skušnjah, so tako uvaževanja vredna, da jih nobena gospodinja, ki ima količjak ponosa na svoj kuharski renome, ne sme in ne more prezreti. Mož, otroci in družinčad, vse bo gospodinji, ki vodi kuhinjo, hvaležno, če bodo dobili kot priboljšek konzerviranega sadja in zelenjave v najrazličnejših oblikah. Kako se sadje in zelenjava konzervira, tega se nam je silno potrebno učiti; vse pa najdemo v lepo poljudno in jedrnatu pisani knjižici Zupanceve, ki zasluži, da jo res preštudira vsaka slovenska gospodinja. Sicer pa se knjiga sama najbolj priporoča. Holz.

Izvirna „Melotte“ je v alpskih deželah najbolj priljubljena in razširjena

mlečna centrifuga.

Močno in solidno narejena Posname izbornu in ne potrebuje nobenih popravil.

Ker je zelo preprosta, lahko dela vsak otrok z njo.

Zajamčen je najboljši uspeh in najbolj natančen posnetek.

Konkurenčne stroje zamenjajmo za „Melotte“, Model 1909 je v marsičem zboljššan, 39—12 Dobri zastopniki zaželjeni.

Melotte-Werke, Dunaj, IV. Mayerhofg. 16.

ZADRUGA.

Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Dr. Moric vitez Ertl.

Sekcijskemu šefu v c. k. poljedelskem ministertvu, gospodu dr. Moricu Ertlu, je podelilo Njega veličanstvo cesar plemstvo.

Dr. Moric vitez Ertl ni samo najboljši krepek in voljan povspeševalec kmetijskega združništva v Avstriji, ampak tudi brezdvomno, njega najboljši poznavalec. Zveza naznanja s tem svojim članicam visoki mu podeljeno odlikovanje z željo, naj bi še gospod sekcijski šef dr. Moric vitez Ertl dolgo leta ostal čvrst in ohranjen avstrijskemu kmetijstvu oziroma kmetijskemu, združništvu in se kmetijsko združništvo še dolga leta veselilo njegove naklonjenosti.

II.

Poročilo glede blagovnega prometa Zveze.

1.

Dobava bakrene galice za leto 1913.

Visoki štajerski deželni odbor je tudi letos poveril Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem skupni nakup in podrobno prodaja za pokončevanje raznih škodljivcev na Štajerskem potrebne galice.

Zveza bo kupila galice kakor v prejšnjih letih kolikor le mogoče po ceni.

Tozadevna vabila k naročbi bakrene galice so se že odposlala okrajnim zastopom.

Naročila se morajo čim prej, najpozneje pa do 1. novembra t. l. poslati pristojnim okrajnim zastopom.

Razventega pa prevzame tudi zveza kakor dosihdob naročila za bakreno galico od svojih članic v neposredno izvršitev.

2.

Nakup vina za deželno vzorno klet.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem bo kupila letos za svojo deželno vzorno klet v Eggenbergu le majhno množino letošnjega vinskega mošta od kadi, večje svoje potrebe letošnjega vina bo pokrila še le po prvem pretakanju.

Uljudno toraj pozivljemo svoje članice, da se čim prej prijavijo za prodajo svojega vinskega mošta in vina. Prijave za prodajo niso obvezne in vkljub temu lahko vsak vinogradar proda svoje blago tudi drugam.

3.

Poročila o cenah iz blagovnega prometa jesen 1912.

Splošni pogoji za naročevanje so ravnostni kakor v našem ceniku od spomladi 1912.

Tomaževa žindra.

Cena za Tomaževo moko, ki se naroči od julija do decembra 1912, znaša po skupni vsebini fosforjeve kisline, s 15 do 20% skupne fosforjeve kisline, kakršen je pač fabrikat, z 80% raztopljivosti v citronski kislini in 75% fine moke:

A. Od železnice v Solnogradu:

pri 16% . . . K 520—	pri 19% . . . K 617-50
" 17% . . . " 552-50	" 20% . . . " 650—
" 18% . . . " 585—	

B. Od železnice v Trstu,

za one kraje, pri katerih je Trst kot tovarna baza ugodnejši:

Od januarja do decembra po 32-5 v za kilogramodstotek skupne fosforjeve kisline:

pri 16% . . . K 520—	pri 19% . . . K 617-50
" 17% . . . " 552-50	" 20% . . . " 650—
" 18% . . . " 585—	

za vagon z 10.000 kg, brutto za netto z vrečo, v vrečah po 100 kg.

Če se naroči Tomaževa žindra od Trsta, dovolimo do konca tega leta razventega 1 v popusta za kilogramski odstotek fosforjeve kisline.

Manjše množine ko en vagon oddajamo od naših skladišč. V tem slučaju pride cena za 18% Tomaževo žindro skupno s stroški za vlaganje na priliko:

	Januar - junij
od skladišča v Ljubnem kakih . . . K 6-55	
" " " Lieznu " " . . . " 6-40	
" " " Gradcu " " . . . " 6-95	
" " " Mariboru " " . . . " 6-75	
" " " Celju " " . . . " 6-65	

pri 100 kg z vrečo vred.

Zveza daje svojim članicam zadrugam, društvom kmetijskim podružnicam, če naročijo umetna gnojila v celih vagonih, pri vsakih 100 metrskih stotih 45 K popusta.

Gnojila pošljemo poljubno od kakega tuzemskega ali inozemskega skladišča ali tvornice.

Voznino mora plačati kupec; večja ali manjša voznina se pri naročevanju v celih vagonih v fakturi zaračuna. Frankatur ne moremo prevzeti.

Drugi pogoji pri nakupu in oddaji so izšli v 4. številki „Zadruga“, 15. marca 1910.

Vse naroče se zaračunajo samo in edino le na podlagi teh pogojev.

Kajnit

z 12-4% čistega kalija zaračunamo v celih vagonih z vrečo vred od proge Lindau—Passau pri 100 kg za 3 K 70 v, v manjših množinah pa

od skladišča v Gradcu kakih K 5-15	
" " " Lieznu " " 4-60	
" " " Ljubnem " " 4-80	
" " " Mariboru " " 5-60	
" " " Celju " " 5-65	

Kajnit, pomešan s šoto, je pri 100 kg za 20 v dražji.

Cel vagon s 100 meterskimi stoti kajnita pride za 3 K ceneje.

Kalijevo sol

s 40% čistega kalija z vrečo vred od proge Lindau—Passau stane 100 kg 10 K 80 v, v manjših množinah pa

od skladišča v Gradcu kakih K 12—	
" " " Lieznu " " 11-50	
" " " Ljubnem " " 11-60	
" " " Mariboru " " 12-00	
" " " Celju " " 12-00	

za 100 kg.

Cel vagon s 100 meterskimi stoti kalijeve soli pride 15 K za ceneje.

Žveplenokisli amonijak.

posušen in zmlet, z 20% dušika v malih množinah od Gradca K 36.— od 100 kg bruto za neto z vrečo vred.

Čilski soliter

100 kg stane v malih množinah z vrečo vred od skladišča v Celju . . . K 31-50

Apnenski dušik

s 15 do 17% dušika v vrečah po 75 kg, kosmata teža za čisto težo po K 1-36 za kilogramski odstotek dušika. Če se vzame celi vagon, se tovarnina za vse štajerske postaje ne zaračuna.

V manjših množinah od Gradca za 100 kil približno K 25-50.

Kostna moka II (razklejena)

s približno 30% fosforjeve kisline in kakih 1/2 do 1% dušika v vrečah po 100 kg z vrečo vred v celih vagonih od Gradca stane K 9-15, v manjših množinah od Gradca pa 100 kg K 9-45.

Kostna moka I (razklejena in parjena) s približno 21% fosforjeve kisline in 3 1/2% dušika v vrečah po 100 kg z vrečo vred v celih vagonih stane od Gradca 11 K 45 v, v malih količinah 100 kg od Gradca 11 K 75 v.

Kostne moke superfosfat

s 16 do 18% raztopljive fosforjeve kisline in 0-4% dušika z vrečo stane pro kilogramodstotek fosforjeve kisline od Gradca ali Hrastnika 55 v.

V manjših množinah stane od Gradca po železnici 100 kg 10 K 60 v.

Rudninski superfosfat

s 16 do 18% raztopljive fosforjeve kisline stane pro kilogramodstotek fosforja z vrečo v celih vagonih od Gradca ali Hrastnika 49 v.

V manjših množinah stane od Gradca po železnici 100 kg 9 K 50 v.

Če se naročajo superfosfati kostne moke ali rudninski v celih vagonih, ni treba plačati voznine.

Gnojilna sadra (gips).

a) „Vorderbrühler“ modra 100 kg od železnice Mödling z vrečo, samo v celih vagonih, 2 K 70 v;

Vožnina od Mödlinga do Gradca pride približno na 79 K.

b) „Göriacher“ v celih vagonih z vrečo pri 100 kg od postaje Au-Seewiesen stane 1 K 70 v.

Zdrobljeno apno

nasipano v vagone, stane od graškega kolodvora 100 kg K 1-50, od peggauskega pa K 1-30.

Apno v kosih,

nasipano v vagone, stane v celih vagonih od graškega köflaškega kolodvora 100 kg K 1-87.

Klajno apno

s 40 do 42% fosforjeve kisline v vrečah po 50 kg, tehtano z vrečo vred stane od skladišča na Dunaju 100 kg K 20—, od skladišča v Mariboru 100 kg K 21—.

Materijal za vkladanje sadja.

I. Zaboji za sadje (dajo se narazen vzeti v šest delov in imajo na spodnji, zgornji in sprednji strani pribite obrobke):

25 kilogramski zaboji, če se jih vzame do 50 komadov, komad po	K 1.05
25 kilogramski zaboji, če se jih vzame nad 50 komadov, komad po	" 1.—
50 kilogramski zaboji, če se jih vzame do 50 kosov, komad po	" 1.40
50 kilogramski zaboji, če se jih vzame nad 50 kosov, komad po	" 1.35

II. Sodi za sadje (dajo se vzeti narazen v stranske doge in podna):

50 kg sodi, če se vzame do 50 komadov, komad po	K —.95
50 kg sodi, če se vzame nad 50 komadov, komad po	" —.90
100 kg sodi, če se vzame do 50 komadov, komad po	" 1.40
100 kg sodi, če se vzame čez 50 komadov, komad po	" 1.35

III. Lesena volna in sicer:

Srednjefina kakovost v zavojih po 25 in 50 kg, za 100 kg K 14-50
Manjše množine kakor 25 kg se ne oddajo.
Jerbasi, fino izdelani, dobri za razstave
I. velikost za približno 4 kg vsebine, komad po K —.60
II. velikost za približno 8 kg vsebine, komad po K —.02
Oddaja od 10 komadov naprej po sorti.

praščekov, 3 mesece stare, cepljene, 2 kroni za kilogram žive teže, se odpošlje kot brzovozno blago proti povzetju od postaje Radgona.

Vnovčevalnica živine Tamsweg v Lungau, Solnograško, 25 mladih bikecev, čistega pingavškega plemena, od c. k. kmetijske družbe subvencioniranih, pregledanih in za vzrejo sposobni spoznanja, ki so bili do 17. septembra na zadružen planinskem pašniku.

Grajsčina Oberlorenzen, pošta Sv. Lovrenc v Muriški dolini, 7 telic, 1-2 letnih, 5 mladih bikov, 1/2 do 1 1/2 starih, zgornje-aniškega plemena, od zelo dobrih krav-molznic.

Oton Haller-Haller, posestnik v Kamern; 1 muropoljskega bika, triletnega, plemenjaka, približno 700 kg težkega, lepe rasti in znakov pasme; dosegel je pri sprejemu 67 točk, plemeni dobro; vozi rad in tudi pri lahki vpregi; cena po dogovoru. Proda se le zaradi množine glav živine. (Slika je na razpolago).

Lenart Fischer, veleposestnik v Štrihovcu št. 1, pošta Št. Jlj: petletno molzno kravo, rudeče.

progaste barve z lepo teličko, da na dan 10 litrov mleka, 400 kg težko, K 410.

Anton Hutter, posestnik v Reichendorfu, pošta St. Stefan im Rosental: 1 kravo, ki še je le enkrat skotila, 5-6 mesecev brejo, približno 600 kg težko, dobro molznico. 1 telico, 5-6 mesecev brejo, približno 500 kg težko. Obe sta pingavske pasme, dobrih prednikov, premirani in vozita. 1 podrejenega vola čez 800 kg težkega, 1 K za 1 kg žive teže.

Vnovčevalnica za živino zveze muropoljskih živinorejskih zadrug v St. Mihaelu pri Ljubnem ima na prodaj 50 glav brejih in dobrih krav molznic, 30 mladih telic in približno 100 mladih, vprežnih in za podrejo določenih volov.

Naročila.

Oskrbništvo Frauneder, Urgenthal pri Brucku ob Muri, kupi vsak čas na novo molzne krave.

F. L. Fery, oskrbnštvo grajsčine Meyerberg pri Celju, 8 telic dobre pasme.

Grajsčina Hohenrain, pošta Sv. Peter pri Gradcu, kupi vsak čas dobre krave molznice.

Oskrbništvo grajsčine Balthof, pošta Kumberg pri Gradcu, kupi dva mlada pingavska bikeca za vzrejo, 1 do 1 1/2 leto stara.

Karl Winkler, Hofstätter pri Gleisdorfu išče kozla in kozo sanske pasme.

Ponudbe surovega masla.

Mlekarska zadruga Donnersbach lahko odda fino surovo maslo v poštnih zavojih in tudi po železnici. Na teden more poslati približno 50 kg. Cena najfinejši vrsti „Tannenbaum“ v poštnih zavojčkih K 3.40, po železnici K 3.30 za kilo. Fino surovo maslo, vrsta „Blau“ K 3.20.

Jožef Leitgeb, posestnik v Neudorfu pri lzu, ima na prodaj fino surovo maslo.

Prosimo, da se pri ponudbah živine navede po možnosti živa teža in cena.

Prijave za prodajo in nakup se priobčijo samo trikrat, če se nismo pisмено drugače pogodili.

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruza		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	12	9	10	11	14	50						
Ormož	50	10	8	50	8	9	50	10	10	50	9		
Gradec	50	12	11	10	50	12	10	50	9				
Ljubno	50	12	75	10	75	10	25	11	25	10	75		
Maribor	50	11	25	10	10	10	75	10	75	10			
Ptuj	50	11	10	10	10	10	10	10	10				
Inomost	50												
Celovec	50	11	73	11	07	12	10	0					
Solnograd	50	12	10	10	15	10	65	11	30				
Dunaj	50	11	45	10	23	9	85	11	32	10	92		
Ljubljana	50	12	42	11	87	10	60	11	57	9	90		
Linc	50												
Pešt	50												

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislo		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	11	16	2	40	2	25	2					
Ormož	50	11	13	3	50	3	25	2					
Gradec	50	10	50	19	3	65	3	57	2	70			
Ljubno	50		22	4	3	3	3	50	2	50			
Maribor	50	11	10	12	3			2	25	2			
Ptuj	50		11	75	3	80	3	30	3	20	2	80	
Celovec	50												

Graško tržno poročilo.

Sejem skrmno in slamo od 30. septembra do 6. oktobra 1912. Pripeljalo se je 44 vozov s 569 metriskimi stoti sena in 14 vozov s 177 metriskimi stoti slame; sejem je bil boljše obiskan, ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 6.50 do K 7.80, sladko od K 6.60 do K 8.—; ržena slama od K 5.— do K 5.80; pšenična slama od K 5.— do K 5.70, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejem z rogato živino dne 10. oktobra 1912. Prignalo se je 318 volov, 286 bikov, 300 krav, 3 živa teleta in — konj, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnice.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, 35 bikov, 3 krave, — telet; na Gornje Štajersko: 40 volov, 15 bikov, 30 krav; Spodnje Štajersko: — volov, — bikov, — krav, — telet; Trst: — vol, — bikov, — krav, — telet; Predarlberško: 4 voli, 10 bikov, 14 krav, — telet; Švico: — volov, — bikov, — krav, — telet; Češko: 80 volov, 54 bikov, 180 krav, 6 telet; Moravsko: 16 vol, 36 bikov, 10 krav, — telet; Nemško: — volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od 102.— do K 114.— (izjemoma K 118.—), poltolsti od K 94.— do K 100.—, suhi od K 88.— do K 92.—; voli za pitanje od K —.— do K —.—; klavne krave tolste od K 82.— do K 92.—, poltolste od K 66.— do K 80.—, suhe od K 48.— do K 64.—; biki od K 78.— do K 102.—; dojne krave do 4. teleta od K —.— do K —.—; čez 4. tele od K —.— do K —.—; breje od K —.— do K —.—; mlada živina do 82.— do K 100.—.

Sejem klavne živine dne 11. oktobra 1912. Zaklana živina: 561 telet, 3147 svinj, 25 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.24 do K 1.34; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.36 do K 1.46; mlade svinje od K 1.56 do K 1.60; nemške pitanske svinje od K 1.50 do K 1.54; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.64 do K 1.70; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.50 do K 1.56; mesne svinje od K 1.50 do K 1.54; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.42 do K 1.46; bosnjaške pitanske svinje, suhe, od —.— do K —.—; ovce od K —.80 do K 1.—; kozlički in jagnjeta od K —.— do K —.—.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 19. oktobra v Peggau**, okr. Frohnleiten; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 21. oktobra v Veitschu*, okr. Kindberg; v Gleichenbergu**, okr. Feldbach; v Judenburgu**; pri Mali Nedelji, okr. Ljutomer; v Sevnici**, v Wiesu, okr. Ivrica pri St. Georgen an Stiefing**, okr. Wildon; v Bizeljskem*, okr. Brežice; v Schöder, okr. Murau.

Dne 22. oktobra v Feldbachu*; v Aichu, okr. Schladming; v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 23. oktobra v Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje; v Mariboru*.

Dne 24. oktobra v Velenju*, okr. Šoštanj; v Edlingu*, okr. Leoben; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (z rogato živino).

Dne 25. oktobra v Lipnici*; v Lembergu*, okr. Šmarje pri Jelšah; v Gradcu (z zaklano klavno živino).

Dne 26. oktobra v Waldu*, okr. Mautern; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 28. oktobra pri St. Lovrencu**, okr. Bruck; v Fürtenfeldu**, v Judenburgu; v St. Janžu*, okr. Oberzeiring; v Gleinstätten, okr. Arvež; v Gaishornu, okr. Rottenmann; v Slovenski Bistrici**, pri sv. Tomažu**, okr. Ormož; v Cmurku*; v Koprivnici**, okr. Kozje; v Anger, okr. Birkfeld; v Gleisdorfu; v Windisch-Hartmannsdorfu, okr. Gleisdorf; pri sv. Štefanu**, okr. Kirchbach; v Mauritzen, okr. Frohuleiten; v Haus*, okr. Schladming; v Muti**, okr. Marenberg; v Ribnici**, okr. Marenberg; pri St. Jurju na juž. žel.**; okr. Celje; v Gornjem Gradcu**, v Voitsbergu**, pri St. Petru*, okr. Oberwölz.

Dne 29. oktobra v Ormožu (sejm s ščetinarji).

Dne 30. oktobra v Ptuj (sejm s ščetinarji); v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje.

Dne 31. oktobra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejm z rogato živino).

Dne 1. novembra na Ptujski Gori, okr. Ptuj.

Dne 2. novembra v Allerheiligen, okr. Kindberg; v Deutschlandsbergu**, v Breitenfeld, okr. Kindberg; pri St. Veit am Vogau**, okr. Lipnica; v Vitanju**, okr. Konjice; v Brežicah (svinjski sejem); v Eggersdorfu, okr. Gleisdorf.

Dne 4. novembra pri St. Ožbaldu**, okr. Oberzeiring; v Pišecah, okr. Brežice; v Stein a. Euns*, okr. Gröbming; v Konjicah*; v St. Pavlu pri Preboldu*, okr. Celje; v Celnici; okr. Maribor; v Celju*; v Lesičnem, okr. Kozje.

Dne 5. novembra v Radgoni*.

Opozorjanje. Današnji številki je priložen propekt trdko M. Tomec v Humpolcu.

Po dežu premočeno in izluženo krmilo morate

letos z dodatkom Barthelovoga klajnega opna s soljo izboljšati, da bi sicer z golovostjo nastopila driska, skvarjenost prebavit in boleznj kostij. Kmetovalci, zahtevajte zmirej izrecno

Barthelovo klajno opna

ker le to se je izkazalo skozi 19 let kot najboljšje. Izdatki so majni, učinek pa najboljši. Opis se dobi zastoj. 5 kg zapokus 2 K. 50 kg 11 K od Dunaja ali Maribora poš. 351-19

Miha Barthel & Co., Dunaj, X., Siccardsburggasse 44.

Pozor pred malovrednim blagom!

Thomasova moka I.

je najboljšje in najcenejše fosforato gnojilo, ki se lahko rabi vsak čas in pri vseh rastlinah. — Za čistost in za nakazano vsebino fosforjeve kisline, raztopne do zadnjega v citronske kisline, kakor za fino zmleto moko, zaznamo-

štiriperesno dateljico

garantira (jamči) znana in že z nad 30 letnimi, vedno sijajno uspelimi skušnjami glede Thomasove moke 65-24

kupčijska pisarna za fosfatovo moko čeških Thomasovih tovarov Dunaj I., Bauernmarkt 13.

Rodbinam

kot prirojenim ljubiteljicam čašice dobre žitne kave, prijetnega in polnega okusa, služi najbolje Franckova Perl-rž. Prava samo z napisom: Periro: in :kavnim mlinčkom: kot tvorniško znamko.

281-5

Louske puške

z vsemi zaželjenimi posebnostmi, po vsaki ceni, priznajo najboljšje izdelane in za to tudi odgovarjajoče vsem zahtevam pri streljanju, nadalje pistole, samokrese, brovnice in sploh vse v to stroko spadajoče izdelke priporočajo po najnižjih cenah že slavno znana trdko

Prva borovljska orožnotovarniška družba Peter Wernig družba z omejeno zavezo, Borovlje, Koroško.

Ceniki o orožju zastoj in poštnine prosto. Popravila se prevzamejo za najnižjo ceno. 209-1

Nalezljiva smolika na spolovilih povzroča

mlekarstvu

veliko škodo in okuži cel hlev, če se takoj ne pokliče živinski zdravnik. Sredstvo "Bissulin", ki je brez vsakega vonja, izleči bolezen hitro in zanesljivo. Pravi "Bissulin" ima svoje ime na ovitku. Brošurice s sliko, ki predočuje bolezen, pošilja brezplačno H. Trommsdorff, tovarna za kemične izdelke, Aachen. (Sestava: 0,25% sócojodolovega živega srebra in mast).

Avizo.

Armada uprava kupi po trgovskih običajih

Gradec	3.050 centov rži
Maribor	31.850 centov rži
Celovec	3.050 centov rži
Beljak	2.950 centov rži

Tozadevne razprave in pogajanja se vrše dne 22. oktobra 1912 pri c. in k. intendantu 3. kora v Gradcu.

Ponudbe, ki morajo biti kolkovane, se morajo vpslati vsaj do 8. ure predpoldne istega dne c. in k. intendantu 3. kora, kjer so na razpolago tudi natančnejša pojasnila in pogoji v posebni knjižici. Nakupovalni avizi s pogoji se dode brezplačno pri vojaških oskrbovalnih skladiščih v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Gorici, Trstu in Pulju.

V Gradcu, meseca oktobra 1912.

390-1

Od c. in k. intendantu 3. kora.

Pri jesenskem gnojenju

polja in travnikov naj ne opusti noben kmetovalec, gnojiti razven s fosfati (Tomažovo žlindro, kostno moko ali superfosfatom) zmiraj tudi s

kajnitom ali 40 odstotno kalijevo gnojilno soljo.

Kot srednje gnojenje se računa na oral = 1600 štirjaških sežnjev, 300 kil kajnita ali 100 kil 40odstotne kalijeve gnojilne soli, ki se kratko pred trošenjem umetnih gnojil pomeša s fosfati.

Da se pravočasno dobijo kalijeve gnojila, se priporoča, jih takoj naročiti.

Pojasnila in brošurice o uporabi vseh umetnih gnojil se brezplačno dobé pri:

Kmet. pisarnica za pojasnila kalisindikata Dunaj, VIII/2; Skoda ulice 3.

Landw. Auskunftsstelle des Kalisyndikats WIEN, VIII/2; Skodagasse 3.

Gospodje

naročevalci

se uljudno prosijo, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.

Najnovjše in najboljše škropilnice za gnojnico,

tudi prevozne, za škropljenje in napolnjevanje sodov. Ne rjavijo in ne zamrznejo. Vodoravno nesejo do 20 m.

Ceniki gratis in franko.

Prva moravska tvornica za vodovode in sesaljke

Ant. Kunz, c. in k. dvorni dobavnik, Mähr.-Weiskirchen.

108-24

Le Kometovi mlini

so sedaj najboljši stroji za pripravljane mečke in moke za pecivo.

Gabertsmühle, dne 22. junija 1911.

Najpreme tvrčka J. E. Heller. Sandau b. Leipa.

Na Vaše vprašanje vam lahko odgovorim, da sem s pri Vas kupljenim mlinom za mečko „Kometmühle“ model A št. 3 popolnoma zadovoljen. Lahko izpostavim za njega najboljše pričevale, ker vresnici zasluži, da si ga vsespovod nabavijo. Ta stroj melje vsako vrsto sruja naenkrat. Zlasti imam svoje posebno veselje takrat, ko se melje oves, ker je stopinja toplote znatno manjša, kakor pri drugih mlinih.

Odličnim spoštovanjem 417/11-24

Ivan Heimberger l. r., Gabertsmühle, pošta Mauer-Oehling, Nižje. Avstr.

Prvi zavod za izdelovanje mlinjskih kamnov E. J. HELLER, r. z. z o. z., Sandau pri Lipi, Češko.

Grand Prix na svetovni razstavi v Parizu '10

Kwizdov kornajburški živinski prašek

dijetelčno sredstvo za konje, rogatino in ovce.

Cena velike katlje K 1-40, male škatlje K -70. Za vsak 60 let z uspehom v porabi v tistih hlevih, kjer živina noče jesti, slabo prebavlja in se zeli zvečanje mlečnosti pri kravah.

Kwizdov kornajburški živinski prašek je le tedaj pristen, če ima zraven stojččo varstveno znamko; dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. — Glavna zaloga:

Franc Iv. Kwizda, c. in k. avstroogrski, kralj. rumunski in kralj. bulgarski dvorni dobavatelj.

okrožni lekarnar, Korneuburg pri Dunaju. 205-24

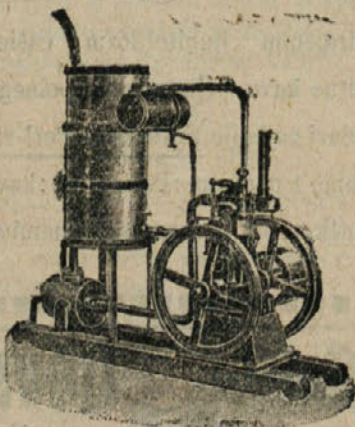

Ilustrovani ceniki zastoj in po-dine prosto.

BENZ

MOTORJI stoječe in ležeče zgradbe za obrat z bencinom, bencolom in surovim oljem
MOTORLOKOMOBILI
MLATILNICE
MOTOR LOKOMOTIVE

za gozdne in poljske železnice

Naši motorji so jako natančno izdelani izdelki z največjo popolnostjo.

Priprosti,
varni za obrat.
Nizke cene.

Ugodni plačilni pogoji.

Avstrijska Benz-motor-družba z o. p., Dunaj X., Mannhartg. 4

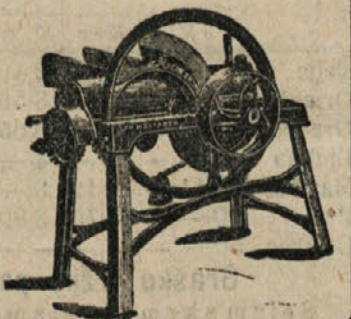
Oesterreichische Benz Motoren-gesellschaft m. b. H., Wien X., Mannhartgasse 4

Najcenejši in najpopolnejši

posnemalnik za "meko je" **Mayfarthov „Diabolo“**

Izdelek prve vrste, enostavno delo, zajamčena moč 120 l na uro. Cena samo K 135.-.

Stroji za pripravljane krme
 slamoreznice, stroji za rezanje repe, žrnjice (domači mlini), brzoparilniki, gnojilne pumpe, stiskalnice za seno kakor vsakojake kmetijske stroje, katere izdeluje in spravlja 700krat za to odlikovana tovarna 378-6

Ph. Mayfarth & Co., Dunaj (Wien), II/1
 Frankfurt o. M., Berlin, Paris.
 Cenik št. 575a zastoj in franko. Želó se zastopniki.

Oznanila v „Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

Tovarna za gumi-jeve izdelke „Elbe“
Dunaj, IX., Frankgasse 1.

Če potrebujete

frake za cepljenje trt, cevi za pretakanje vina, priprave za zatiranje peronospore

ali kake druge predmete iz gume, ne prezrite najcenejšega vira pri najtrpežnejših kakovostih.

Navedena tovarna zalaga tudi Zvezo kmetijskih zadrug.

Naročila sprejema Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2, in tudi c. k. kmetijska družba v Gradcu, Stempfergasse 3.

108-24